

Сардак С. Е. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення / С. Е. Сардак // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону : Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції до 10-ї річниці кафедри «Економіка і менеджмент» (Красноармійськ, 13 грудня 2007 р.) – Красноармійськ : КП ДонНТУ, 2007. – С. 306–309.

К.е.н., доцент Сардак С.Е.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ШЛЯХОМ СПРИЯННЯ САМОРОЗВИТКУ НАСЕЛЕННЯ

Постановка проблеми. У вітчизняній науковій літературі активно дискутується питання визначення перспективних шляхів сталого розвитку ринку праці. Сучасні ринкові умови обумовлюють суттєвий вплив зайнятості населення на результати національної економіки, тому дослідження заходів удосконалення функціонування ринку праці є завданням актуальним та вкрай необхідним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток ринку праці залежить, з одного боку, від заходів активної і пасивної політики держави в сфері зайнятості, а з другого, від зусиль працездатного населення. Переважно, дослідники спрямовують свої розробки у напрямку державного регулювання зайнятості, пропонуючи удосконалити державну політику зайнятості, відповідно сучасних умов розвитку національної економіки, ґрунтовно визначаючи пріоритет поширення зайнятості за державою [1–4]. Але, враховуючи бурхливий розвиток НТП, ускладнення впливу геополітичних та природних чинників, збільшення кількості інформації, посилення процесів глобалізації, зростання швидкості руху транспортних засобів, удосконалення комунікацій, стає очевидним прояв тенденції ускладнення вимог кінцевих споживачів до продукту праці суб'єктів господарювання, які, насамперед і є головним джерелом розвитку ринку праці. У свою чергу наявність цієї тенденції обумовлює посилення конкуренції, необхідність удосконалення механізму господарювання та постійного професійного розвитку трудових

ресурсів, збільшення вимог роботодавців до найманих працівників, що викликає необхідність посилення уваги до саморозвитку населення [5].

Формування цілей статті (постановка завдання). Ціллю даного дослідження є огляд можливості динамічного розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення. Досягнення визначеної мети пропонується здійснити завдяки удосконалення заходів навчання економічно активного населення та посилення прагнення його участі у функціонуванні ринку праці, що забезпечить виконання нагальних завдань: поширення зайнятості, розвиток наукового потенціалу, створення нових підприємств, задіяння матеріальної та сировинної бази, відтворення промислових потужностей, збільшення обсягів виробництва товарів та надання послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під впливом змін продуктивних сил і виробничих відносин в країнах спостерігається формування національних ринків праці. Удосконалення існуючих і розвиток нових технологій, автоматизація праці, неминуче призводить до полегшення і у той же час до скорочення праці людини. Але задля адекватного дослідження перспектив розвитку ринку праці в країнах слід враховувати не тільки сучасний стан державної економіки, а й національні особливості поведінки економічно активної частини населення та фактично існуючі проблеми у сфері зайнятості.

Так, до національних особливостей поведінки економічно активної частини населення України слід віднести: обережність, терплячість, зневірення, інертність, запасливість, творчість [6]. Ринку праці України на сучасному етапі притаманні низка проблем. Насамперед це: невідповідність між темпами розвитку економіки і зайнятістю, незбалансованість попиту на працю, нерациональна структура зайнятості в галузях національної економіки, загострення проблеми працевлаштування, невідповідність рівня заробітної плати рівню вимог до кваліфікації працівників та соціальної незахищеності працівників порівняно з розвинутими країнами, поширення неформальної та тіньової зайнятості населення, недостатньо ефективна діяльність профспілок [7, с. 217; 8–9].

В умовах тривалої політичної та економічної кризи в Україні, під впливом особливостей поведінки економічно активної частини населення та фактично існуючих проблем у сфері зайнятості відбувається збільшення кількості суб'єктів господарювання, які заради економії ресурсів і часу, зниження ризиків та збільшення поточних прибутків, вже не хочуть брати на себе витрати за підготовку кадрів та кадрового резерву, переклавши це в обов'язки бажаючих працювати та працюючих осіб. За цих обставин набуває посилення процес саморозвитку населення. У науковій літературі ці питання докладно досліджуються у публікаціях на тему самозайнятості населення, самоменеджменту, самоуправління, самонавчання [10–12].

Важливість саморозвитку населення обумовлюється також і морально психологічними чинниками. Наприклад, не зважаючи на усі позитивні заходи державної політики, які спрямовані на підтримку осіб які опинилися безробітними (грошова допомога, підвищення кваліфікації, надання тимчасових робочих місць), частина з них не може знайти собі гідного місця в нових умовах і деградує. Запобігти цьому можливо у разі довгострокового навчання (ще з дитинства) основам саморозвитку. Проте, не так як у рекламних роликах: “Олександр почав справу з 10 гривнями в кишені, а через п'ять років став мільйонером”. Цей формат звернення є деструктивним і навіть образливим для пересічних громадян. Тому, на наш погляд, державна політика зайнятості повинна впливати на різні вікові сегменти населення і ще з дитинства прививати думку молоді про побудову особистісного “стрижня” та відзнайдення переваг, які необхідно розвивати завдяки наполегливій праці протягом усього життя. Практично ідеться мова про впровадження концепції необхідності та доцільності саморозвитку населення. Здійснити це можна завдяки допомогі оволодіння інструментарієм її опанування – визначення цілей, методика пошуку інформації, придбання мінімально необхідних економічних знань, професійних навичок, які допоможуть людині протягом усього життя витримувати зміни при формуванні професійної кар'єри і опосередковано зміцнюватиме трудовий потенціал країни.

Державні заходи щодо поширення саморозвитку, повинні також враховувати й інтереси провідних осіб серед економічно активного населення, які вже відбулися, як вдалі учасники ринку праці. Насамперед це підприємці та кваліфіковані фахівці. Завдяки спрощення процедури міграційних переміщень, придбання нерухомості та організації бізнесу в інших країнах, що стимулює еміграцію підприємницького ресурсу і капіталу з країни. Так за експертними оцінками зараз за межами України працює понад 5 млн її громадян [13]. Ця обставина може посилити такі негативні наслідки в довгостроковому періоді: скорочення податкових надходжень через зменшення числа платників податків; поширення “відпливу розумів”, який призводить до уповільнення темпів зростання науково-технічного прогресу та культурного рівня країни; здійснюється старіння структури трудових ресурсів; посилення проблеми реадaptaції робітників, які повертаються після роботи за кордоном і відвикли від місцевих умов праці та життя.

Висновки. Враховуючи особливості розвитку вітчизняної економіки, поведінки економічно активної частини населення та фактично існуючих проблем у сфері зайнятості слід визначити, що при приділенні пильної уваги до заходів державного регулювання зайнятості необхідно одночасно посилити увагу до розробки та впровадження заходів поширення використання інструментів саморозвитку населення, що призведе до динамічного розвитку ринку праці, удосконалення механізму господарювання ринкових суб’єктів та покращання рівня життя населення; що доводить необхідність подальших досліджень у цьому напрямку [14].

Список використаної літератури

1. Пешко А., Мазуренко Г. Економічні механізми регулювання розвитку ринку праці в Україні // Збірник наукових праць Національної академії управління при Президенті України. – 2005. – Вип.1. – С. 191–198.
2. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 252 с.
3. Кравченко О.Б. Сутність та основні елементи організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості населення // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 5(48). – К. 2005. – 127 с.

4. Афендікова Н.О. Стратегічні підходи до розробки механізму регулювання зайнятості населення // Держава та регіони. – 2004. – №2. – С. 4–10.
5. Позняк О. Теоретико–методичні основи дослідження самозайнятості в Україні // Україна: аспекти праці. – К. 2000. - №8. - С. 3-7.
6. Діденко Я. Ринок праці України в аспекті національної ментальності // Україна: аспекти праці // 2003. – №8. – С. 26–30.
7. Лібанова Е. Ринок праці та соціальний захист: Навч. посіб. із соц. політики / Е.Лібанова, О.Палій. – К: Вид–во Соломії Павличко "Основи", 2004. – 491 с.
8. Гуць М. Оцінка стану ринку праці в умовах реформування економіки України // Україна: аспекти праці. – К. 2005. – №2. – С. 13–17.
9. Юрченко В.В. Романишин В.О. Ринок праці України: сучасний стан та шляхи реформування // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 6. – С. 214–219.
10. Заяць Т.А., Дем'янчук О.І. Сприяння розвитку самозайнятості населення на ринку праці України // Зайнятість та ринок праці. – Вип.19. – 2004. – С. 76–82.
11. Пітюлич М., Пітюлич М.М.. Фінансово–економічні механізми стимулювання розвитку самостійної зайнятості населення // Регіональна економіка. – 2003. – №4. – С. 88–93.
12. Колпаков В. Самоменеджмент человека: стратегия и тактика // Персонал. – 2002. – №11. – С. 68–73.
13. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський та ін. – К.: Либідь, 2002. – 470 с.
14. Сардак С. Е. Особливості функціонування ринку праці України та використання потенціалу саморозвитку для підвищення зайнятості населення / С. Е. Сардак // Україна : аспекти праці. – 2006. – № 7. – С. 8 – 12.